

„Elsősorban színész vagyok”

Balázsovits Lajos, mint rendező

— Már nyolc évvel ezelőtt játszottam a Szegedi Nemzeti Színház színpadán, a *Hosszú az út az éjszakában* című darabban. Ruszt Józseffel való kapcsolatunk tehát nem újkeletű. A szabadidő játékokon is együtt dolgoztunk. Neki, Böhm György dramaturgnak és Nagy László igazgatónak köszönhetem, hogy most nemcsak színészként, hanem rendezőként is kipróbálhatom, megmérgettem magam. De hangsúlyozom, én elsősorban színész vagyok.

— Milyen feladatot jelentett Szálit alakítani?

— Ugyanolyan szerepnek éreztem, mint bármely más. Sőt, hallatlanul izgalmas és hálás feladat a gonosz játszani.

— Egyre gyakrabban tapasztaljuk, hogy színészek — anélkül, hogy a színészettel felhagynának — „magukhoz ragadják” a rendezői pálcát. Fordítva ez nemigen esik meg. Ami egy színésznek izgalmas kaland, úgy tűnik, a rendezőnek nem. Miért?

— Egyes rendezők számára a hatalom az izgalmas kaland és nem a rendezés, vagy uram bocsá, a játék. Nem is törekednek összehangolt munkára a színészekkel, pedig nem olyan különálló tevékenységek ezek. Inkább úgy mondanám, hogy a rendező a kormányos azon a hajón, ahol rendező és színész együtt van, s a színészek kondicionáltságától és a rendező tehetségétől egyaránt függ, hogy egyenletes és dinamikusak lesznek-e az evezőcsapások. Pontosan tudom például, hogy milyen rendezői mód-szerekről szenvedtem az el-

— Az elmúlt évadban Szálitként láthattuk a színpadon, az idén John Orton: *A szajré* című krimi-komédiáját rendezte a Kisszínházban. Balázsovits Lajos egészen új arca ez. Szokatlan bemutatkozás.

múlt húsz évben. A színész-rendező számos olyan jellegű hibát ki tud küszöbölni, ami a produkciókészítés légkörét rontja. A merev kulturális struktúra oldódásaként ma már számos sikeres színész-rendezőről tudunk: Bujtor István, Tordy Géza, Darvas Iván, Mensáros László, Márton András, Huszti Péter stb. Azonkívül hallatlanul érdekes rendezőként kézbe venni egy darabot. Az egész művet komplex módon kell feldolgozni, nemcsak egy szerepre koncentrálni. Izgalmas perspektívák ezek, de egyre nagyon kell vigyázni: nehogy pótlékot jelentsen a rendezés, például a tehetségtelenségtől való szabadulás egyik menedékét. (A posztgraduális képzés során színészből rendezővé avasztak esetlen sajnos — egyre biztosabban érzem — erről van szó.)

— Figyeltem a próbán: nem instruált, hanem előjátszott. Ez tipikus színész-rendező-„betegség”?

— Meggyőződése, hogy a világon minden színháznak szüksége van olyan rendezőkre, akik egy jól megírt darabot akarnak hatásosan eljátszani, semmi más. Ha Magyarországot nézzük, van tíz vagy húsz nagyműformátumú rendező. En ilyennek

tartom Zsámbéki Gábort, Ascher Tamást, Babarczi Lászlót, Ruszt Józsefet, Szikora Jánost stb. Ők, akik a mai magyar színház arculatát formálják, kevesen lennének ahhoz, hogy megállás nélkül működjön egy színházi gépezet. Ehhez sok jó — én úgy nevezem — lebonyolító rendezőre van szükség. Az ideális az lenne, ha a színházi közösség maga termelné ki ezeket a rendezőket.

— Az előbb elmondottakból az ön rendezői alapállására következtetek: John Orton egy divatossá váló szerző, van egy jó darabja, s ezt hatásosan eljátszani — a siker záloga.

— Éppen ezt a hatást nagyon nehéz elérni. Meg kell bíznom a darabban és a színészekben. Mentés József, Hógye Zsuzsa, Juhász Károly, Galbenisz Tomasz, Áron László kiváló színésztársaknak bizonyulnak, én pedig jó rendező partnerük szeretnék lenni a közös játékokban. S, persze bízom John Orton komédiájában, mely az angol vígjátékok egyenes folytatása. A szerző egy furcsa, tehetséges alkotója volt az angol irodalomnak. Fiatalon, Marokkóban halt meg. Élete talán ugyanolyan fergeteges, sötét komédia volt, mint amit darabja sugall. Hát valahogyan ezt kellene nekünk összeegyeztetni: a szabályszerű krimitörténet sötét és borzasztó elemeit a fantasztikus komédiával. A végeredményre, remélem, a nézők is kíváncsiak lesznek. Találkozunk október 3-án a Kisszínházban, s döntsenek ők!

Nagy Márta

Jelenet az előadásból

A Dél-Koreai Hagyományos Népi Operaegyüttes Szegeden

SIM CHONG TÖRTÉNETE

Tegnapelőtt ezt éreztem, mikor a Nagyszínházban a Dél-Koreai Hagyományos Népi Operaegyüttes Sim Chong története című produkcióját megnéztem. Bevallom, valamiféle misztériumjátékra, ornamentikus formában megjelenített szertartásos színházra számítottam, amiben nincsenek fő- és mellékszereplők, s ahol a történetnek sincs igazán jelentősége. Gyorsan kiderült, nem erről van szó. Az első felvonás realisztikus, epikus jelenetei az európai operajátás szín-padi megoldásait idézte fel.

A színpad egyik sarkában meghúzódó héttágú zenekar zenészei viszont valami fanasztikus, veretes, rituális erejű muzsikát varázsoltak elő számomra ismeretlen hangszereikből. A több oktávát átfogó dallamok ismétlődő ritmusa, sámanisztikus dobkiséréssel szólaltak meg. Az énekesek zárt, torokhangon előadott szövegei azok fülének is ismerősen „csenghettek”, akik nem ismerik ugyan a koreai folklórt, de járatosak mondjuk a gyimesi népzenében. Ez a muzsika számomra az előadás második részében okozott legnagyobb örömet, amikor is egy közösségi színházat megmozgató erővé tudott terebélyesedni. (A mesejáték végén a tapsrendet is ez a zene kísérte, a közönség tetszésnyilvánítását mintegy szemérmesen eltakarva).

Később elolvastam az együttesről és a produkcióról készült ismertetőt, megtudtam, amit láttam, az egy ch'angjuk volt. Vagyis zenés játék, mely műfaj a huszadik század elején keletkezett. Ebben a történetet különböző, kosztümös szerepet is játszó, éneklő művészek adják elő, fényeffektekkel, díszletekkel, kelyekkel, hagyományos, népi hangszereken játszó zenekari kíséréssel. Egy fiatal műfajjal állunk szembe, ami már hasonlít a

Az vesse rám az első követ itt, Európában, aki igazán tud érzelmileg, szellemileg azonosulni a keleti kultúrával, a keleti ember belső világával. Vagyis, aki azt állítja, hogy pontosan megérti, meg tudja fejteni azt a totális jelrendszert, amiben a távol-keleti istenek, emberek, állatok, növények egymástól szinte különválaszthatatlanul azonos szülly, egyenrangú tartalmakkal vannak jelen. Mi itt az Urádon innen, a rohanó, kapkodó, mindent minél gyorsabban elintéző mentalitásunkkal, praktikus cselekedeteinkkel, letagadott érzelmeinkkel legfeljebb csodálni vagyunk képesek a keleti ember bölcsességét, gyermekien tiszta lelkiületét, meditatív szellemét.

nyugati operákhoz, de egy régebbi, ősi, úgynevezett p'anszori, azaz epikus, vokális népzenei alkotás elemeire építkezik.

A Sim Chong történetét sajnos negyed ház előtt adta elő a koreai operaegyüttes. Az első felvonás az európai szemnek kissé statikusnak, monotonnak tettsz, ám igen eredeti és finom rezonanciákkal teli történetei után, a második részben az együttes izgalmas, látványos, mozgásokkal telített jelenetekkel örvendeztetette meg a közönséget. Az őszinte fájdalommal kántált énekszólók szomorúságát a játék végére a finom, csillogó, ám még visszafogott keleti derű váltotta fel. A happy enddel végződő szép történet szereplői főleg különleges

énekhangjukkal, a zenészek pedig az ezer évekkel előtti hangulatot keltő muzsikájukkal érdemelték ki azt, hogy az igen kis számú közönség hosszú, lelkes tapsal ünnepelte az érdekes produkciót.

Pacsika Emília

A Szegedi Nemzeti Színház igazgatósága közli, hogy a szeptember 10-i, vasárnap-i opera-operett gála-érendtelenség miatt elmarad. A jegyek visszaválthatók, vagy a szeptember 9-i előadásra érvényesek. A szeptember 13-i A vig özvegy című előadást sem tartják meg, az erre szóló jegyek a 14-i előadásra cserélhetők be a színház szervezési irodáján (Horváth M. u. 3.)

Még mindig Csernobil?

Milyen a hazai élelmiszerek sugárterhelése?

A csernobili sugársterhelés hatása még ma is komoly gondot okoz Svédországban. Fogyaszthatatlan több területen a hal- és vadhús az igen magas sugárterheltség miatt — mondották a napokban a hazánkban tartózkodó svéd környezetvédelmi szakemberek. Magyarországon is több ezer Becquerel sugárterheltséget mértek 1986-ban egyes tejmintákban, vadhúsokban, igaz ezek az élelmiszerek nem kerültek fogyasztásra. Mi a helyzet ma az országban? — érdeklődött Kiss Bélától, az Állategészségügyi és Élelmiszervizsgáló Szolgálat radiológiai osztályvezetőjétől az MTI munkatársa.

— Mi is mértünk idén az első felében 1563 Becquerelt egy Finnországból behozott rénszarvashúsban. Ehhez képest igazán megnyugtatóak, lényegében a csernobili esemény előtti szintet jelzik a hazai háziállatoknál, vadaknál végzett vizsgálatok. A sertésekénél és a szarvasmarháknál átlag 6,8, a juhoknál 3,8, a vadászoknál 1,2 Becquerelt mértünk húskilogrammonként. A tejnél 1,2-es az átlagérték literenként. Ezek az átlagok, de a csúcsok sem túl magasak, a húsknál 22, a tejnél 8 Becquerelről lehet beszélni.

1986-ban az első nagy terhelést a jódizotópok adták, de ezek igen gyorsan elbomlottak. A kisebb részben hazánkba kerülő cézium 134-es is viszonylag hamar, 2 év alatt, a nagyobb mennyiségben az országot terhelő cézium 137 viszont csak 30 év után feleződik. Ma már a cézium 137 is lényegében a talajba mosódott, és csak a növények gyökerei veszik fel igen kis mennyiségben. 1986 előtt évente 2000-

3000 mintát vettek a megyei ellenőrző laboratóriumaink, a csernobili erőműrobbanás évében viszont 40-45 ezret. Még 1987-ben, majd 1988-ban is 20 ezer volt a minták száma, s idén az első felében is 10 ezer. Mivel a szennyezettségi szintek erőteljesen csökkentek, a második felévre már kidolgoztunk egy csökkentett mintaszámú megfigyelési szisztemát.

Ha kevesebb számú mintával is, de folyamatosan nyomon követhetjük a hús-

sok, a tej szennyezettségén kívül a környezet terhelését is. Így havonta az egész országban, meghatározott gazdaságoknál vizsgáljuk a takarmányt, illetve tavasszal és ősszel az indikátor növényeket, pl. a spenótot, a sósót, a salátát. Ezek a növények különösen jól jelzik a sugárterheltséget. Ma már a mért értékek országsszerte azt bizonyítják, hogy az 1985-ös nagyszámú rendre állt vissza az élelmiszerek radioaktivitása — mondotta Kiss Béla.

Országház

Felújították az üléstermet

Az országgyűlési képviselők egyévi szüneti után a volt felsőházi teremből várhatóan visszaköltöznék a korábbi ülésterembe, miután befejeződött a terem felújítása.

Soós Tibor, az Országgyűlés hivatalának vezetője az MTI munkatársának elmondta: a legjelentősebb újdonság a szavazatszám-láló gép, amely jelentősen meggyorsítja a szavazatok összeszámolását. Ezzel lehetővé válik a név szerinti szavazásra is. A Fok-Gyem Szövetkezet által készített berendezés teljesen zárt vezetékes rendszerű, így ki van zárva annak lehetősége, hogy bárki kívülről manipulálhassa a szavazást.

A jövőben megszűnik a mikrofonok hordozása a képviselőkhez, mivel valamennyi asztalhoz mikrofont szereltek. Egyszerre csak egy használható, s csak az tud beszélni, akinek az elnök erre lehetőséget ad. Az Országgyűlés elnökének pulpi-

tusán monitort helyeztek el, amelyen figyelemmel kísérhető az éppen felszólaló képviselő, valamint a következő négy jelentkező neve is.

Reklámország

A múlt hét óta megváltozott a Híradó utolsó néhány perce. A tudósítások után 1 perces reklám, majd az „Első előtt köpönyeg” mottójú időjárás-jelentés következik. Az első alkalommal megdöbbentem, hogy az egyik Európa-térképen egy új, addig soha nem látott ország határai láthatók. Szabályos, téglalap alakú körvonalai a Baltikum táján húzódtak délnyugat-északkelet irányban. Területe első ránézésre a Skandináv félszigetével tűnt azonosnak.

Ny. P.

Ünnepség a zsinagógában

Szeptember 10-én, vasárnap délelőtt 11 órakor avatási ünnepélyt tartanak a fog. Gyermekek és felnőttek zsinagógájában az újjáépítés befejezésének alkalmából. A július 14-ei mártír-istentisztelet óta elkészült a főbejáratot védő, vörösréz borítással ellátott, befejezték az oldalsó bejáratok díszablakainak javítását, és a vasárnapi

ünnepségen a templom felújított orgonája is szólni fog. Gyermekek és felnőttek zsinagógájában az újjáépítés befejezésének alkalmából. A július 14-ei mártír-istentisztelet óta elkészült a főbejáratot védő, vörösréz borítással ellátott, befejezték az oldalsó bejáratok díszablakainak javítását, és a vasárnapi

Gyűjtés a szegények javára

A Szociális Munkások Magyarországi Egyesületének Csongrád megyei tagozata, a magyarországi szociális demokraták szegedi egysége, valamint a római katolikus plébánia gyűjtést szervez a szegények javára. Ez alkalommal — hétfőn, 11-én és kedden, 12-én délután 3-tól 7 óráig — Mihálytelken, a futballpályán, Gyálaréten pedig az autóbusz-végállomáson lévő imaházban gyűjtik a ru-

haneműt és a tüzeléstechnikai eszközöket (fa- vagy olajtűzelésű kályhák). A szervezők természetesen nem kívánják, hogy a felajánlók maguk cipeljék a nehéz fűtőtesteket a helyszínekre. A drogambulancia üzenetreggélőjén ma, szombat reggeltől hétfő reggelig jelenthetik be azokat a címekeket, ahonnan elvihetők a felajánlott kályhák. A telefonszám: 54-773